

การอภิปรายเรื่องทุนในเกษตรกรรม

ตอน ๒ การกอบกู้ในคานเกษตรกรรมเอง

(ผู้อภิปราย - จำเนียร สาระนาถ)

รัฐบาลในหลายประเทศทางเอเชีย ได้ตั้งสถาบันสินเชื่อการเกษตรโดยเฉพาะขึ้น ซึ่งได้รับเงินทุนหลักจากรัฐบาล เพื่อใช้ให้เงินทางเกษตรกรรม ในประเทศไทย รัฐบาลได้ตั้งธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรขึ้น ซึ่งดำเนินงานตั้งแต่พฤศจิกายน ๒๕๐๘ และกระทรวงการคลังได้ซื้อหุ้นในธนาคารดังกล่าวจนถึงเวลานี้ ๒๘๒ ล้านบาท ซึ่งธนาคารได้ใช้ให้เงินเพื่อประโยชน์แก่การประกอบอาชีพการเกษตร

นอกจากทุนที่มาจากงบประมาณของรัฐบาล จำเป็นต้องมีการชวนชวนยืมเพิ่มทุนสำหรับสินเชื่อการเกษตรอีกสองทาง คือ การโอนทุนจากคานอื่น ๆ เขามาใช้ในคานเกษตรกรรมทางหนึ่ง และการส่งเสริมให้สะสมทุนในคานเกษตรกรรมเอง อีกทางหนึ่ง

ในการโอนทุนจากคานอื่น ๆ เขามาใช้ในคานเกษตรกรรมนั้น จำเป็นที่รัฐบาลจะพิจารณาให้ความช่วยเหลือสนับสนุนให้เกิดความคึกคักและความสะดวกในทางนี้ตามสมควร เช่น ในเวลานี้รัฐบาลได้เสนอร่างพระราชบัญญัติต่อสภาร่างรัฐธรรมนูญในฐานะรัฐสภา เพื่อกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังที่จะค้ำประกันหนี้ (เช่น ทุนกู้) ของสถาบันการเงินที่มีกฎหมายโดยเฉพาะจัดตั้งขึ้น นอกจากนี้ธนาคารแห่งประเทศไทยได้เสนอต่อรัฐบาลแก้ไขเพิ่มเติมพระราชกฤษฎีกากำหนดคกิจการธนาคารแห่งประเทศไทย เพื่อรับช่วงซื้อลดตั๋วแลกเงิน และตั๋วสัญญาใช้เงินที่เกิดจากอุตสาหกรรมหรือกิจกรรมใด เป็นต้น เรื่องการโอนทุนจากคานอื่นนี้มีความสำคัญมาก ซึ่งท่านผู้อภิปรายอีกท่านหนึ่งจะเสนอในตอนต่อไป

ในตอนนี้อธิบายเรื่องส่งเสริมให้สะสมทุนในคานเกษตรกรรมเองโดยเฉพาะ

ในเบื้องต้น ทราบกันอยู่ดีแล้วว่า เกษตรกรทั่วไปมีรายได้น้อย การออมเงินในคานเกษตรกรรมจึงมีส่วนต่ำกว่าในคานอื่น ๆ ของเศรษฐกิจเป็นอันมาก แต่ถึงอย่างไรก็ตามจำเป็นต้องชวนชวนส่งเสริมให้มีการสะสมทุนในคานเกษตรกรรมเองตามสมควร จะละเว้นมิได้ ทั้งนี้ เพื่อเพิ่มทุนที่จะใช้สำหรับสินเชื่อการเกษตรขึ้นตามลำดับ ภายในจำกัดแห่งเวลา ในที่นี้ขออภิปรายวิธีส่งเสริมให้สะสมทุนในคานเกษตรกรรมเองโดยย่อเพียงสามวิธี ดังต่อไปนี้

๑. การส่งเสริมเงินฝากรายย่อยในคานชนบท
๒. ทุนเรือนหุ้นและเงินสำรองในสหกรณ์การเกษตร
๓. เงินฝากตามส่วนเงินกู้ในธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

๑. การส่งเสริมเงินฝากรายย่อยในคานชนบท

เพื่อที่จะเพิ่มการสะสมทุนในรูปเงินฝากในคานชนบทขึ้นได้ จะต้องดำเนินงานอันจำเป็นในเบื้องต้นสามทางรวมกัน คือ (๑) การส่งเสริมให้เกษตรกรใช้สินเชื่อในทางเพิ่มการผลิตและรายได้ของตน (๒) การอบรมให้เกษตรกรมีนิสัยฝากเงิน (๓) การให้ความสะดวกแก่เกษตรกรในการฝากเงิน

(๑) การส่งเสริมให้เกษตรกรใช้สินเชื่อในทางเพิ่มการผลิตและรายได้ ตั้งแต่ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เริ่มให้เงินแก่เกษตรกรโดยตรงเมื่อมกราคมนี้เป็นต้นมา ธนาคารมิได้ให้เงินเพื่อการทำนาไร่เพียงที่ทำอยู่ตามเดิมเท่านั้น แต่พนักงานของธนาคารโดยได้รับความร่วมมือของพนักงานเกษตรได้พยายามส่งเสริมให้เกษตรกรใช้เงินกู้ในทางเพิ่มการผลิตและรายได้ของตน ขึ้นอีกด้วย เช่น (ก) ทำคันคูนำ

และงานปรับปรุงที่ดินอย่างอื่น (ข) ให้อัตราจ้างงานเพียงพอ ตลอดจนเครื่องสูบน้ำและเครื่องทุ่นแรงที่เหมาะสม
 (ค) ใช้น้ำพุ พืชพันธุ์สัตว์ และอาหารสัตว์ที่ดีกว่าเดิม ทั้งยังปลูกตลอดจนยาป้องกันและกำจัดศัตรูพืช (ง) ระดม
 แรงงานทำการเพาะปลูกพืชหมุนเวียน หรือทำงานเกษตรอย่างอื่นเพิ่มเติม เช่น เลี้ยงหมู ไก่ เป็ด หรือเลี้ยงปลา
ตามที่ผู้ทำทำได้ และพอจะมีทางขายผลผลิตได้ราคาพอสมควร เป็นต้น ทั้งนี้ จะเป็นทางใช้วิชาการเกษตร
 ให้ได้ผลดีขึ้น และใช้แรงงานให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพขึ้น

(๒) ในการประชุมกลุ่มเกษตรกรผู้เป็นลูกค้าของธนาคาร พนักงานธนาคารให้การศึกษอบรมแก่
 บรรดาลูกค้าอยู่เนือง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระยะใกล้ฤดูเก็บเกี่ยว เพื่อให้ลูกค้ามีนิสัยฝากเงินในธนาคาร
 เกษตรกรจำนวนมากมีนิสัยออมเงินอยู่ตามสมควร แต่ยังไม่มีการฝากเงินในธนาคาร คงเก็บเงินซ่อนไว้เอง
 และนำออกใช้เป็นจำนวนมากในพิธีกรรมตามประเพณี จึงมีแต่จะสิ้นเปลืองหมดไป จำเป็นต้องพยายามอบรม
 ให้ค่อย ๆ เปลี่ยนทัศนคติให้ใช้จ่ายในพิธีกรรมเพียงเท่าที่จำเป็น แต่ฝากเงินออมไว้ในธนาคารให้ห่างจากการ
 จับจ่ายใช้สอย และปลดปล่อย ทั้งเกิดกอดผลด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระยะที่บรรดาเกษตรกรลูกค้าของ
 ธนาคารขายผลผลิตได้เป็นจำนวนมาก พนักงานธนาคารจะพยายามชี้แจงให้เกษตรกรลูกค้าจัดสรรเงินส่วนหนึ่ง
 แห้งรายได้ของตนฝากไว้ในธนาคารตามสมควร

(๓) ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จะดำเนินงานให้ความสะดวกในเรื่องเงินฝาก
 แก่เกษตรกรในท้องที่ตั้งแต่ฤดูขายข้าวที่จะถึงนี้ สำหรับอำเภอที่ห่างไกลจากสำนักงานสาขาประจำจังหวัด
 ในระยะที่เกษตรกรขายพืชผลได้ ธนาคารจะส่งบริการเคลื่อนที่ออกไปรับฝากเงินจากเกษตรกรลูกค้าและ
 ชาวชนบทอื่น ๆ ในท้องที่เป็นคราว ๆ ตามวันเวลาที่นัดหมายไว้ทางกลุ่มเกษตรกรลูกค้า ส่วนในระยะที่
 เกษตรกรลูกค้าต้องการเงินทุนเพื่อการทำนาไร่ สำหรับอำเภอที่อยู่ห่างไกล ธนาคารก็จะส่งบริการเคลื่อนที่
 ออกไปเป็นคราว ๆ เพื่อจ่ายเงินกู้แก่ลูกค้าในท้องที่ และจ่ายเงินฝากตามความต้องการของผู้ฝากในท้องที่ด้วย

ทั้งหมดนี้จะยากลำบากมากในระยะแรก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปีแรกจะต้องพยายามให้เกิดมีลูกค้าตัวอย่าง
 ขึ้นในแต่ละท้องที่ตามสมควร และสนับสนุนให้เกษตรกรอื่น ๆ เอาอย่างปฏิบัติตามต่อไปโดยลำดับ ในระยะต่อไป
 เมื่อเกษตรกรได้สะสมเงินฝากของตนไว้เป็นกอบกำแล้ว จะรู้สึกเป็นเกียรติภูมิ ไม่อยากถอนเงินฝากโดยมิจำเป็น
 และจะมีนิสัยฝากเงินในธนาคารสืบไป

ยอดเงินฝากดังกล่าวจะกระเพื่อมขึ้นลงตามฤดูกาล คือสูงขึ้นในระยะที่เกษตรกรขายพืชผลได้
 และลดลงในระยะที่เกษตรกรต้องการเงินทุนในการทำนาไร่ แต่ถึงอย่างไรก็จะมีส่วนที่คงฝากอยู่ และเพิ่มขึ้น
 ในปีต่อ ๆ ไปตามลำดับ ซึ่งธนาคารจะใช้เป็นทุนเพิ่มเติมเพื่อให้เงินแก่เกษตรกรได้ตามสมควร เกษตรกรจะ
 มีความรู้สึกแน่ใจว่าเงินฝากเช่นนี้หมุนเวียนกลับไปเป็นประโยชน์แก่ตนเองหรืองานเกษตรในท้องที่ของตน
 ทั้งนี้ เป็นการรวบรวมเงินออมของเกษตรกรรายละเล็กละน้อย ๆ ซึ่งกระจัดกระจายซ่อนอยู่ในที่ต่าง ๆ
 และไม่เกิดประโยชน์ มาใช้ให้เกิดผลทางส่งเสริมการเกษตรในท้องที่

๒. ทุนเรือนหุ้นและเงินสำรองของสหกรณ์การเกษตร

สหกรณ์สินเชื่อเพื่อการผลิตในสหรัฐอเมริกา ได้ใช้ระบบบังคับให้สมาชิกผู้ลงทุนถือหุ้นในสหกรณ์ของตน
 ตามส่วนเงินกู้ ตั้งแต่ประมาณ ๓๕ ปีมาแล้ว ในระยะหลังนี้ สหกรณ์การเกษตรในอินเดียและในสาธารณรัฐเกาหลี
 ได้นำระบบนี้มาใช้

ในประเทศไทย ได้ใช้ระบบนี้ในสหกรณ์สินเชื่อเพื่อการผลิตตั้งแต่ปี ๒๕๐๓ เป็นต้นมา กล่าวคือ สมาชิกจะคงถือหุ้นในสหกรณ์ในอัตราร้อยละห้าของ เงินกู้ยืมที่กู้เงินจากสหกรณ์ และจะได้รับเงินปันผล สำหรับหุ้นที่ถือในอัตราร้อยละหกต่อปี สมาชิกจะถอนคืนค่าหุ้นของตนใดต่อเมื่อออกจากสหกรณ์ สหกรณ์ต้อง ตั้งหุ้นรับโอนหุ้นสะสมไว้จากกำไรประจำปีเพื่อจ่ายค่าหุ้นคืนให้แก่สมาชิกผู้ออก และนำหุ้นนั้นจำหน่ายแก่สมาชิกอื่น ๆ เพื่อส่งคืนหุ้นรับโอนหุ้นต่อไป วิธีนี้เป็นทางชักจูงให้สมาชิกลงทุนถือหุ้นในสหกรณ์ของตนเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ ซึ่งสหกรณ์ใด เป็นหุ้นใหญ่เพิ่มเติมแก่สมาชิก

สหกรณ์การ เกษตรพยายามสะสมเงินสำรองจากกำไรประจำปีตามลำดับ เช่น สหกรณ์หาทุนขนาดเล็ก ในระดับหมู่บ้านในประเทศไทยประมาณ ๕,๘๐๐ สหกรณ์ โค้ดสะสมเงินสำรองไว้ในเวลานี้รวมไม่น้อยกว่า ๑๐๐ ล้านบาท ซึ่งใช้ เป็นทุนสำหรับให้กู้แก่สมาชิกเพิ่มเติมขึ้นจาก เงินกู้ที่ได้รับไปจากธนาคาร เพื่อการ เกษตร และสหกรณ์การ เกษตร

สถาบันเกษตรกรอื่น ๆ ก็ควรพยายามสะสมทุนเรือนหุ้นและ เงินสำรองต่อไป เช่นเดียวกันด้วย

๓. เงินฝากตามส่วน เงินกู้ในธนาคาร เพื่อการ เกษตรและสหกรณ์การ เกษตร

ตามข้อบังคับ ฉบับที่ ๗ ของธนาคาร เพื่อการ เกษตรและสหกรณ์การ เกษตร กำหนดไว้ว่า ในการกู้เงินระยะสั้นหรือระยะปานกลางจากธนาคารนี้ ทุกคราวหลังจากชำระหนี้เงินกู้ครั้งแรกเสร็จแล้ว ลูกคาญผู้คงฝาก เงินตามส่วนเงินกู้ไว้กับธนาคารในอัตราร้อยละห้าของจำนวนเงินกู้

เงินฝากตามส่วน เงินกู้แต่ละรายนั้น ผู้ฝากจะมีสิทธิถอนใดต่อเมื่อครบกำหนดสามสิบหก เดือนนับแต่ วันที่ตั้งจากวันฝาก แต่ผู้จัดการสาขาจะอนุญาตให้ถอนทั้งหมดหรือบางส่วนก่อนครบกำหนดได้ ในกรณีใดกรณีหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- (๑) ผู้ฝากพ้นจากการ เป็นลูกคาญประจำสาขา
- (๒) ผู้ฝากประสบภัยพิบัติอย่างร้ายแรง
- (๓) ผู้ฝากมีความจำเป็นต้องใช้จ่าย เพื่อรักษาพยาบาลตนเอง หรือครอบครัวของตน หรือเพื่อ

การศึกษาของบุตรของตน

ในกรณีที่ผู้ฝากมีความจำเป็นอย่างอื่น ถ้าผู้จัดการธนาคาร เห็นสมควร จะอนุญาตให้ถอนเงินฝาก ก่อนครบกำหนดก็ได้

การจัดให้ลูกคาญฝากเงินในธนาคารตามส่วนเงินกู้นั้น มีความมุ่งหมายเพื่อประโยชน์แก่ลูกคาญใน ประการต่อไปนี้ (๑) เพื่อปลูกฝังให้ลูกคาญมีนิสัยฝากเงินในธนาคารซึ่งจะเป็นทางสะสมเงินทุนของตนต่อไป ในภายหน้า (๒) เพื่อมีเงินสำรองไว้ช่วยตนเองในเมื่อประสบภัยพิบัติ เจ็บป่วย หรือในเมื่อต้องการส่งเสริม การศึกษาของบุตรของตน และ (๓) เพื่อมีทุนของตนเองสำหรับใช้ในงานเกษตรในระยะต่อไปได้มากขึ้น แทนการกู้เงินโดยเสียดอกเบี้ย

ธนาคารจะจ่ายดอกเบี้ยสำหรับเงินฝากตามส่วนเงินกู้ที่ได้ฝากครบกำหนดสามสิบหก เดือนในอัตรา ร้อยละแปดต่อปี ถ้าครบกำหนดแล้ว ผู้ฝากยังไม่ถอนเงินฝากนั้น เป็นอันถือเป็นเงินฝากประจำมีระยะเวลา คราวละสิบสองเดือนต่อไป ซึ่งจะได้ออกเบี้ยในอัตราร้อยละเจ็ดต่อปี

หลักมูลที่นำระบบเงินฝากตามส่วนเงินกู้เข้ามาใช้ มีข้อความจริงอยู่ว่า สถาบันสินเชื่อการเกษตร ในประเทศต่าง ๆ ไม่ให้เงินกู้ในเหตุที่ลูกค้าได้รับภัยพิบัติ หรือเพื่อการรักษาพยาบาล หรือการส่งเสริมการศึกษา ของบุตร เพราะอยู่นอกขอบข่ายของสถาบันสินเชื่อ จึงจำเป็นที่สถาบันสินเชื่อจะชักจูงให้ลูกค้าจัดให้มีเงินสำรอง ของตนสะสมไว้เพื่อใช้ในเหตุเช่นนั้น ธนาคารเพื่อการเกษตรฯ จึงใช้วิธีดังกล่าวเพื่อประโยชน์ทว่านและเพื่อ ประโยชน์อื่น ๆ ดังชี้แจงข้างตน

ระบบเงินฝากตามส่วนเงินกู้ในธนาคารเพื่อการเกษตรฯ มีข้อได้เปรียบระบบการถือหุ้นตามส่วนเงินกู้ ในสหกรณ์สินเชื่อเพื่อการผลิตอยู่สองสถาน ดังต่อไปนี้

(๑) การถือหุ้นในสหกรณ์สินเชื่อเพื่อการผลิต มุ่งหมายสะสมทุนในสหกรณ์เป็นหลัก เมื่อสมาชิกประสบ ภัยพิบัติ หรือเจ็บป่วย หรือต้องการส่งเสริมการศึกษาของบุตร สมาชิกไม่อาจถอนค่างวดได้ ส่วนเงินฝาก ตามส่วนเงินกู้ในธนาคารเพื่อการเกษตรฯ มีความมุ่งหมายทั้งเพื่อสะสมทุนใหญ่เพิ่มขึ้น และเพื่อจัดให้ลูกค้า มีเงินสำรองไว้สำหรับเยียวยาตนเองเมื่อได้รับภัยพิบัติ หรือเจ็บป่วย หรือเพื่อส่งเสริมการศึกษาของบุตร จึงยอมให้ถอนได้ในเหตุดังกล่าว

(๒) ในงานสินเชื่อการเกษตร จำเป็นต้องมีการผ่อนคลายเป็นพิเศษ สำหรับเงินฝากตามส่วนเงินกู้ มีลักษณะผ่อนคลายเป็นดังนี้ คือ (ก) ในการกู้เงินครั้งแรกยังไม่บังคับให้ลูกค้าฝากเงินตามส่วนเงินกู้ แต่ขอให้ฝาก ในการกู้เงินครั้งต่อ ๆ ไปหลังจากได้ชำระหนี้เงินกู้ครั้งแรกเสร็จแล้ว (ข) ในกรณีที่มีเหตุพิเศษ เช่น พืชผล ของลูกค้าในบางท้องที่ได้รับความเสียหาย ผู้จัดการสาขาจะหารือบรรดาหัวหน้ากลุ่มลูกค้าในท้องที่นั้น ถ้าเห็นว่า จำเป็นต้องผ่อนผัน ก็รายงานมายังผู้จัดการธนาคารเพื่อขอยกเว้นเงินฝากตามส่วนเงินกู้ในท้องที่นั้นชั่วคราว ตามขอบบังคับของธนาคารกำหนดไว้ว่า ในกรณีที่มีเหตุพิเศษ ผู้จัดการธนาคารจะยกเว้นเงินฝากตามส่วนเงินกู้ ในท้องที่ใดสำหรับระยะเวลาใดก็ได้

ในที่สุด แม้สถาบันสินเชื่อการเกษตรจะได้รับเงินทุนจากรัฐบาลเป็นหลัก และชวนชวนส่งเสริม การสะสมทุนตามชนบทเพิ่มเติมเพียงใดก็ตาม ก็คงไม่เพียงพอสำหรับขยายสินเชื่อการเกษตรตามความต้องการ ของเกษตรกร จึงจำเป็นต้องพึ่งการโอนทุนจากค่านอื่นเป็นสำคัญอีกทางหนึ่ง ในฐานะที่ธนาคารเพื่อการเกษตรฯ เป็นทอธารในการโอนทุนจากค่านอื่นไปใช้ส่งเสริมการเกษตร ธนาคารนี้จึงระมัดระวังดำเนินงานใหญ่เงิน ในทางมั่นคง ควบคุมการใช้เงินกู้และการชำระหนี้เงินกู้อย่างรัดกุม และกระจายการให้เงินแพร่หลายไป ในการผลิตประเภทต่าง ๆ และในภูมิภาคต่าง ๆ ไม่รวมการเสี่ยงไว้ในแหล่งเดียวกัน เป็นต้น